

Namslaksen 2016

Rapport nr 1 – 2017

Foto: Ragnar Holm

Redaktør: Fiskeforvalter Anton Rikstad

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
miljøvernavdelingen

R A P P O R T

Nr1 - 2017

TITTEL

DATO: des. 2016

Namslaksen 2016

FORFATTER

ANT. SIDER:

Anton Rikstad

20

AVDELING/ENHET

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag,
Miljøvernavdelingen

ANSV. SIGN:

Ari

EKSTRAKT

Rapporten gir oversikt over fiskefangster i Namsenvassdraget, fangstene på kilenot i Namdalen, oppgang i laksetrappene, andel rømt oppdrettslaks i overvåkingsfiske mm.

S T I K K O R D

Laks, Salmo salar, kilenotfiske,
andel oppdrettslaks, lakselus,
sportsfiske

Forord

Dette er den sekstende utgaven av “Namslaksen”. Rapporten er tenkt som en årsrapport fra Namsenvassdraget, og målgruppen er grunneiere, vallsammenslutninger, kommuner og fiskere. Som tidligere rapporteres fangster i elv og sjø, fiskeoppgangen i laksetrappene, overvåking av rømt oppdrettslaks og resultater fra fiskeundersøkelser i Namsenvassdraget.

Takk til følgende for bidrag til «Namslaksen 2016»:

- Karina Moe, Namsenvassdragets Elveierlag
- Tone Løvold, Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø (KLV)
- Ragnar Holm, Grong Fritid
- Tor Heggberget, NINA
- Eivind Kanstad Hansen, Ferskvannsbiologen
- Anders Lamberg og Vemund Gjertsen, Skandinavisk Naturovervåking

Takk til fiskere og grunneiere for innsamling av skjellprøver av laks. Videre takk til personalet på Nedre Fiskumfoss kraftverk og Ragnar Holm for registrering av fiskeoppgangen i Nedre Fiskumfoss og til Skandinavisk Naturovervåking og Arne Øystein Fosslund og Frank Formo for registrering av fiskeoppgangen i Tømmeråsfossen og Formofossen. Miljødirektoratet har finansiert overvåking av lakseoppgangen i Tømmeråsfossen og Formofossen.

Denne rapporten er redigert av undertegnede.

Steinkjer, desember 2016.

Anton Olaf Rikstad
Fiskeforvalter

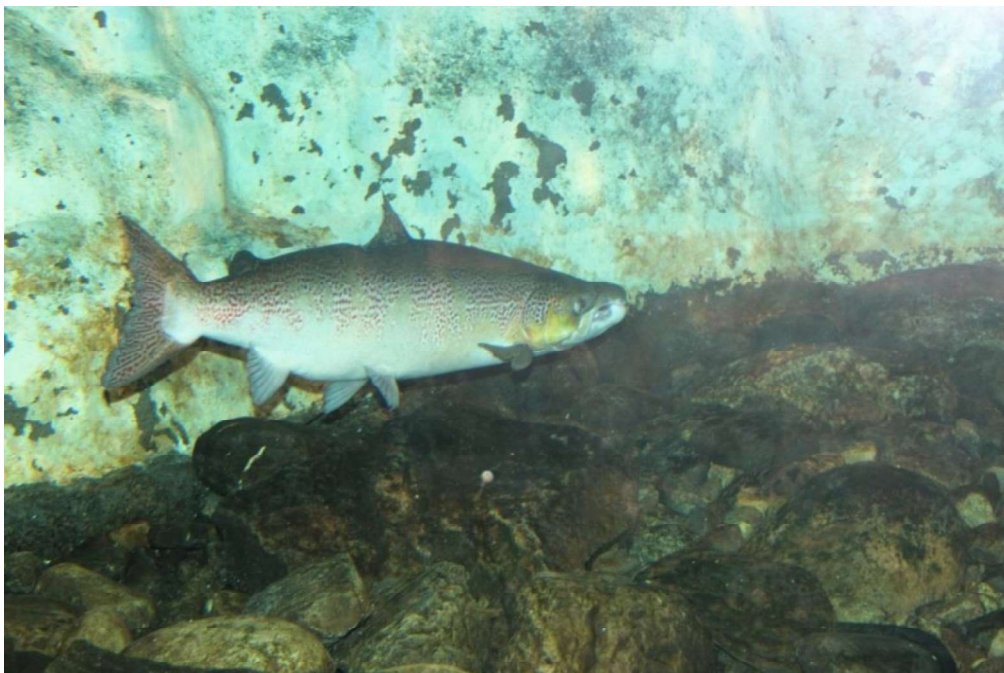

Foto: Ragnar Holm

Sammendrag

- Ca 6000 laks og 2000 sjøaure ble tatt på stang i Namsenvassdraget i 2016 . Dette veide til sammen 24 tonn (31,5 tonn i 2015)
- 1051 storlaks (over 7 kg) ble fanget i 2016 (1059 i 2015)
- Det ble fanget 1834 mellomlaks (3-7 kg) , tusen færre enn året før
- Det ble fanget vel 3000 smålaks, ca tusen færre enn i 2015
- Laksens gjennomsnittsvekt i Namsenvassdraget var 3,8 kg (3,7 kg i 2015)
- Ca 900 laks og sjøaure gikk opp trappa i Nedre Fiskumfoss (1300 fisk i 2015)
- I Tømmeråsfossen vandret det opp ca 1000 laks hvorav ingen var oppdrettslaks
- 43 tonn laks og sjøaure ble fanget på kilenot i Namdalen (46 tonn i 2015)
- Antall kilenotfiskere i Namdal er øket fra 39 i 2015 til 54 i 2016
- Gytereistreringer fra helikopter og gytefisktellinger ved snorkling viser at øvre deler av Namsen er viktige gyteområder
- Gytemålet for Namsenvassdraget antas nådd også for 2016
- Det er ikke foreslått endringer i fiskereglene for Namsenvassdraget for 2016

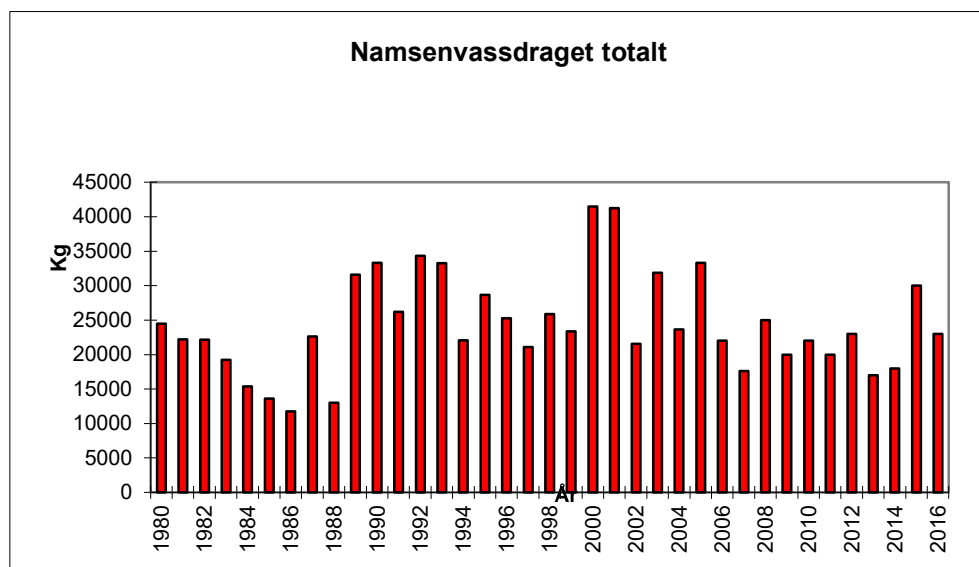

Foto: Ragnar Holm

Namsenvassdraget- - vektfordeling

År	Laks								Sjøaure	
	Under 3 kg	Under 3 kg	3 – 7 kg	3 – 7 kg	Over 7 kg	Over 7 kg	Totalt	Totalt	Antall	Vekt
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt		
1993	3800	6792	1626	7933	1341	12936	7159	30072	4774	3192
1994	3174	5654	1215	5442	793	7717	5471	19777	3427	2299
1995	5878	8427	1483	7422	896	8362	8768	25620	4476	3066
1996	2530	3898	1283	6401	1341	13038	5154	23338	2922	1941
1997	4213	7682	1136	5184	637	5878	5986	18744	2954	2349
1998	3800	5949	2293	12139	587	4965	6677	23043	3552	2814
1999	4420	8022	1279	5771	600	5758	6299	19551	3348	3838
2000	6790	11283	3410	16568	1029	9378	11229	37229	5330	4262
2001	4876	9746	3090	15526	1423	12887	9388	38159	3622	3078
2002	3196	4698	1582	8290	713	6695	5491	19682	2888	1897
2003	5734	10107	2237	10250	955	9538	8917	29895	2261	1973
2004	2823	4480	1932	10031	808	7267	5563	21772	2051	1951
2005	7902	12950	1749	8259	1000	9999	10651	31208	2446	2099
2006	3025	4523	1891	9176	589	5520	5505	19219	2915	2613
2007	3224	4247	895	4220	791	7659	4910	16126	1713	1229
2008*	3426	5399	2037	9355	1088	10112	6551	24866	1184	1198
2009*	1883	2973	1012	4870	1275	11825	4170	19668	1201	1120
2010*	4076	6442	1431	6670	911	8429	6418	21541	1217	1274
2011*	2015	3341	1877	8976	768	7105	4660	19422	736	763
2012*	2879	4497	1679	7783	1155	10442	5713	22722	880	895
2013*	4986	5892	1232	5812	557	5075	6775	16779	1329	1084
2014 ¹	4391		1488		557		6436	18196	877	780
2015 ¹	4103		2857		1159		8119	30130	1183	1186
2016	3081		1834		1051		5966	22457	1933	1762

*Fangster inkl. utsatt fisk

Figur 1 og 2. Fangststatistikk for Namsenvassdraget

Figur 3. Overvåkingsfiske med kilenot i Namsfjorden fra fisker Leif Skorstad. Som figuren viser var det et meget konsentrert lakseinnsig omkring 1. juni 2016. Kilde: NINA

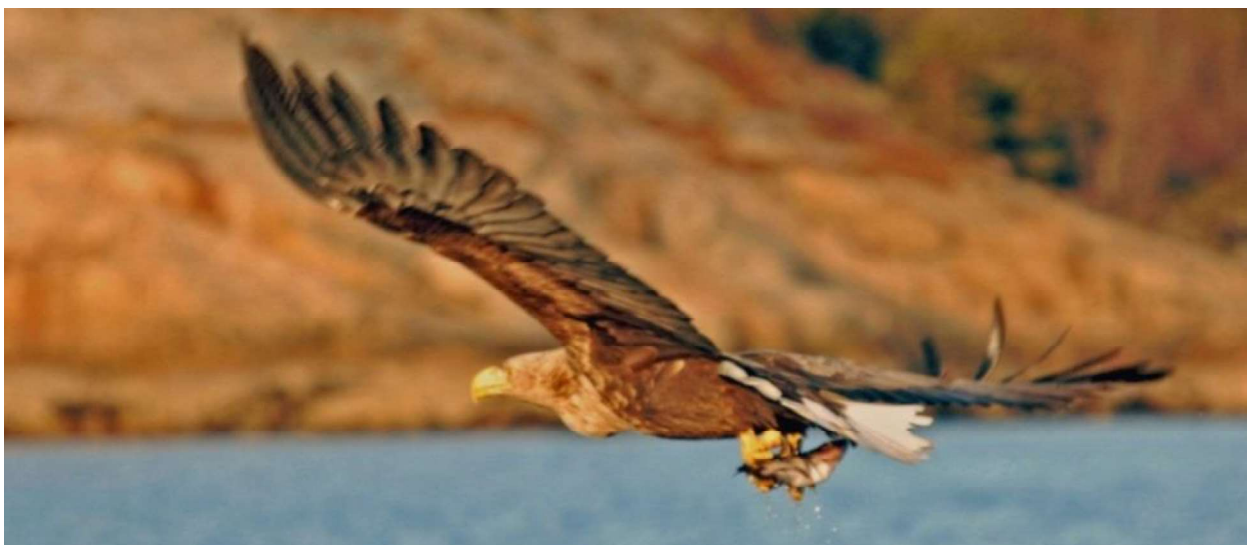
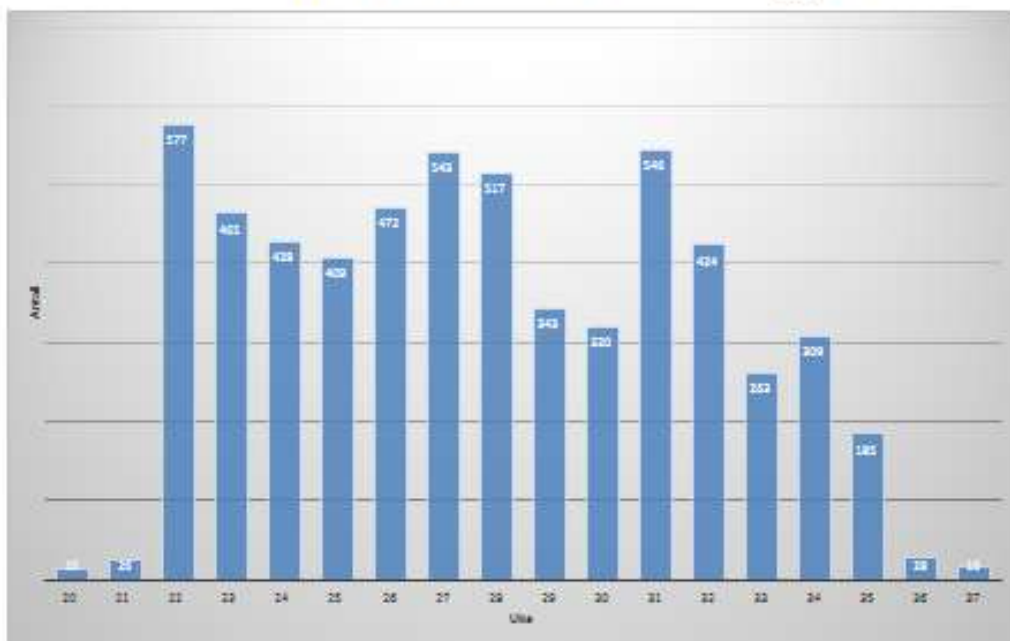

Foto: Oddvar Moa

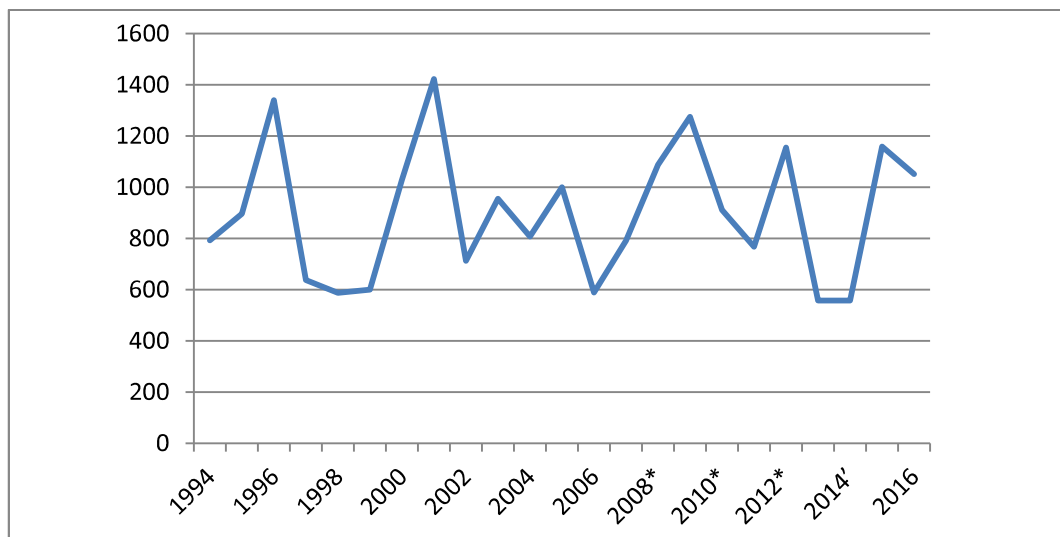
Namsenvassdraget 2016 – antall fisk fordelt over fiskesesongen

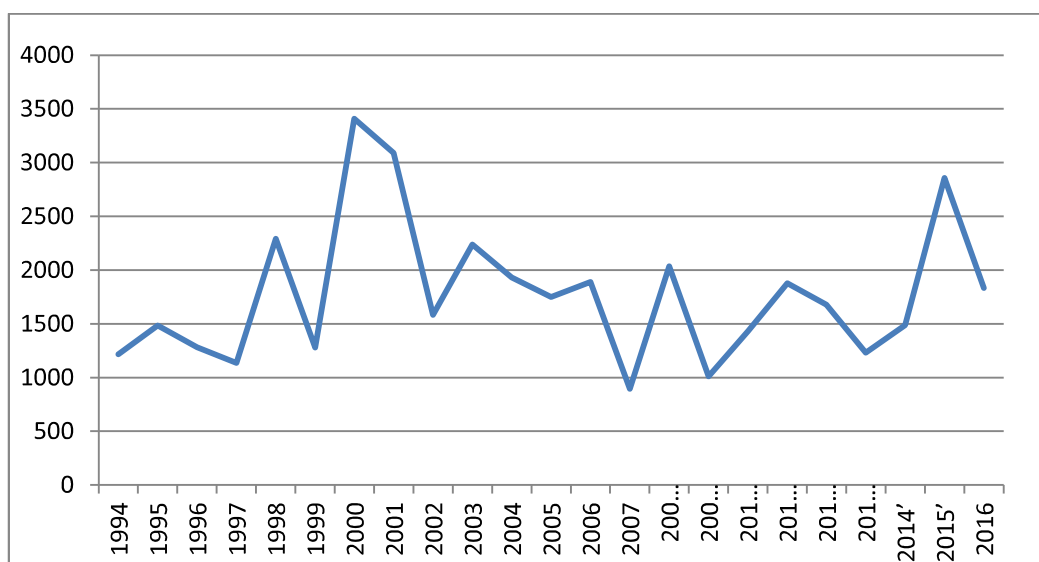
Figur 4. Totalfangst fordelt på ukenummer. Kilde: NE

Antall laks fordelt på elveavsnitt/innsjøer

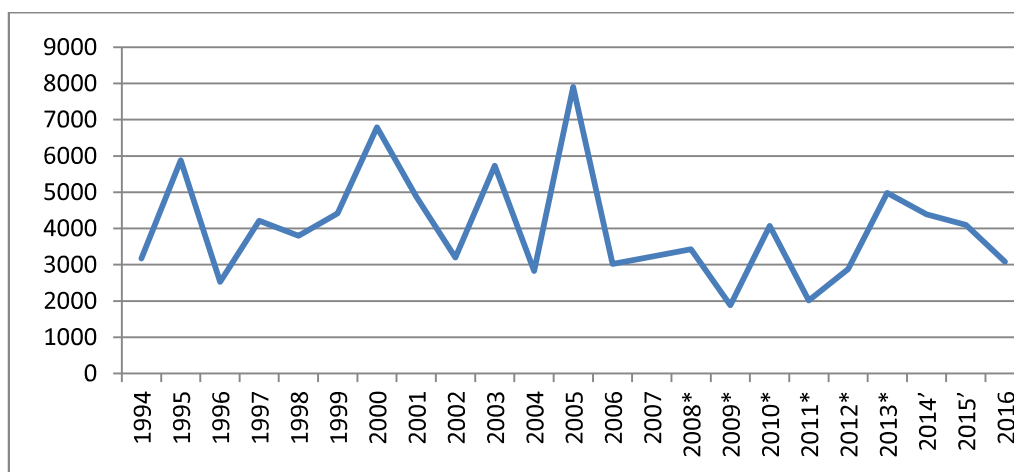
Elv	Smålaks	Mellomlaks	storlaks	Sjøaure
Namsen	2845	1542	837	1534
Bjøra	94	97	120	70
Søråa	51	30	23	133
Sandøla	48	135	52	12
Eida	9	13	6	42
Nordelva	6			2
Flakkan	5			101
Eidsvatn	5		1	22
Grongstadvatn		2	1	1
Flåttelva				16
Sum	3063	1819	1040	1933

Figur 5. Antall storlaks fanget i Namsenvassdraget i perioden 1993-2016

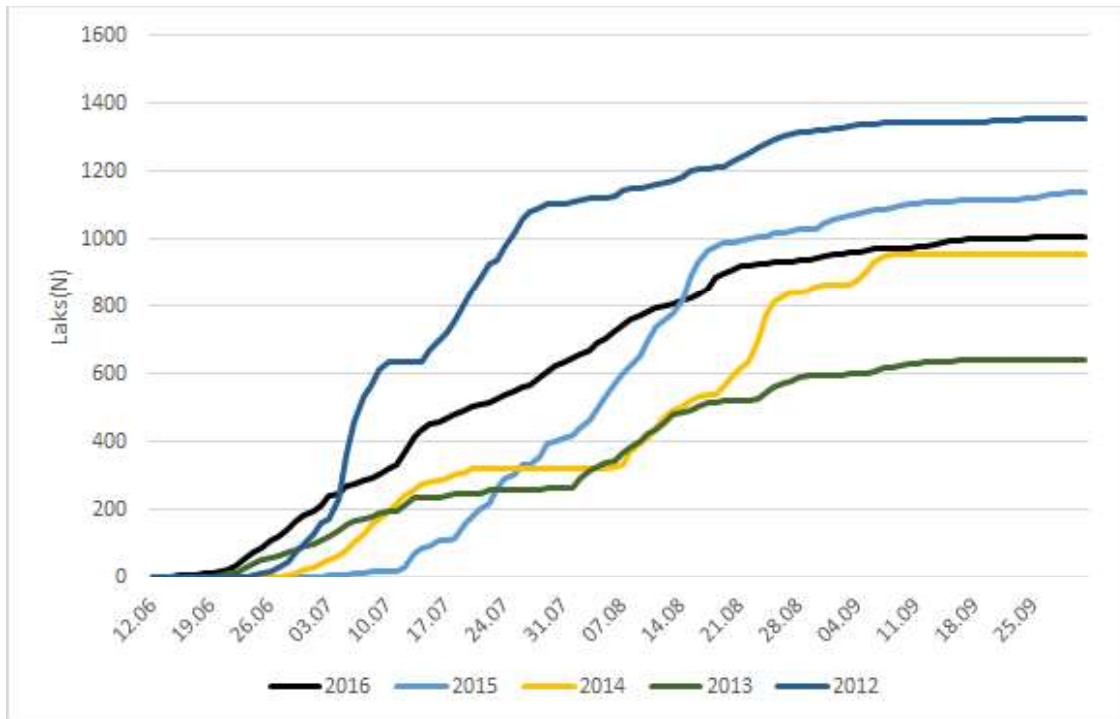
Figur 6. Antall mellomlaks fanget i Namsenvassdraget i perioden 1993-2016

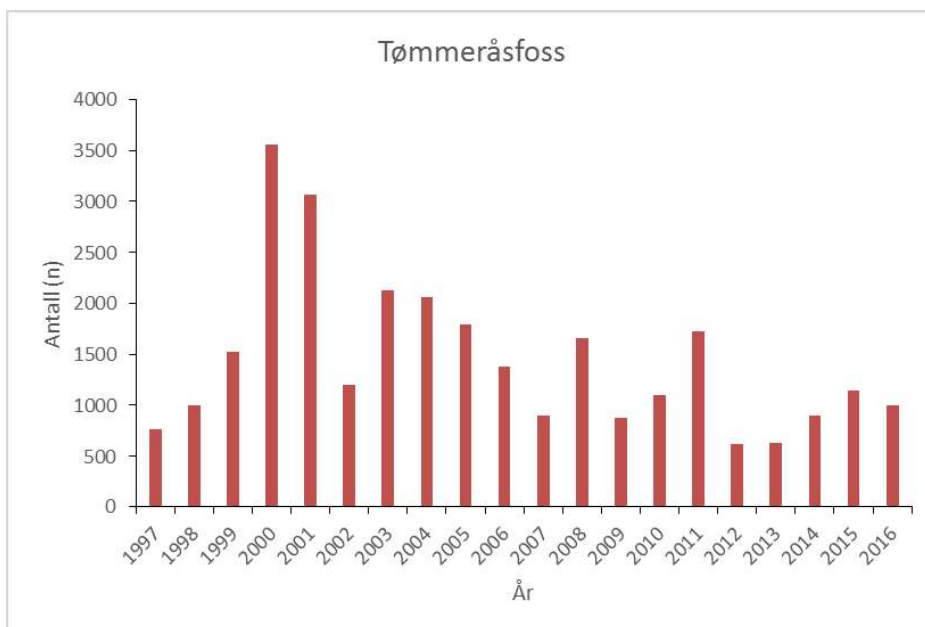
Figur 7. Antall smålaks fanget i Namsenvassdraget i perioden 1993-2016

Tømmeråsfoss

I Tømmeråsfoss vandret det opp 1004 laks i 2016 fordelt på 223 smålaks, 575 mellomlaks og 206 storlaks. I tillegg vandret det opp 11 sjøaure. Kilde: Skandinavisk naturovervåking. Tallene for Formofoss er foreløpig ikke klare.

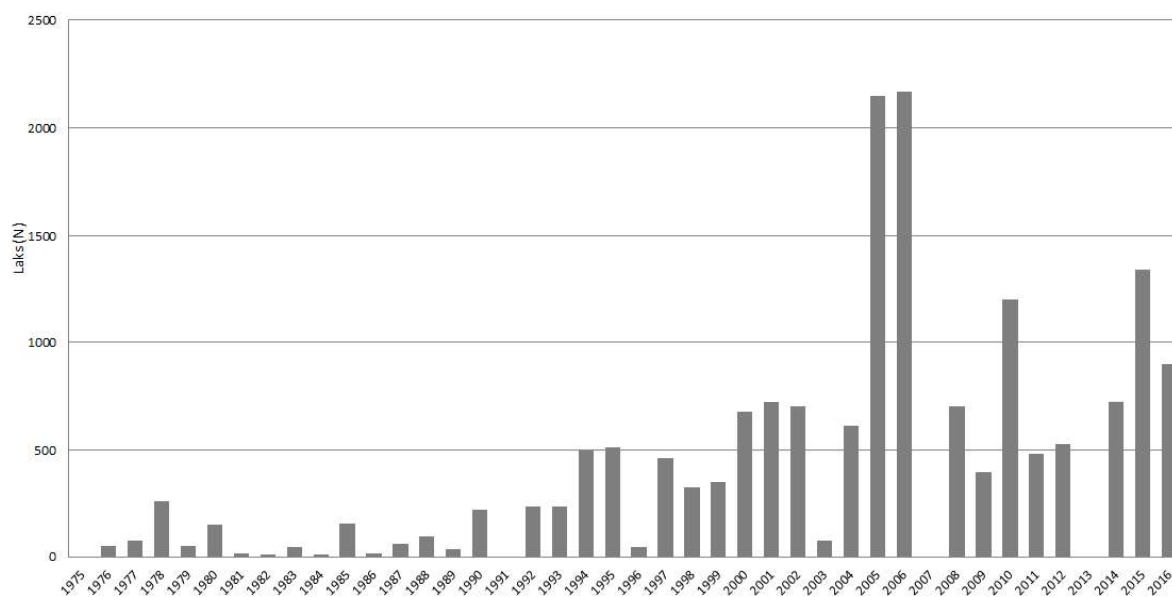
Figur 8. Lakseoppgang i Tømmeråsfossen gjennom sesongen 2013-2016

Figur 9. lakseoppgangen i Tømmeråsfossen i perioden 1997-2015(det antas at tallene for 2000-2001 er noe lavere enn vist på figuren)

Nedre Fiskumfoss

I Fiskumfoss passerte det 900 villaks i 2016. Dette er 400 mindre enn i 2015.

Figur 10. Lakseoppgangen i Nedre Fiskumfoss i perioden 1975-2015

Figur 11. Lakseoppgangen i Nedre Fiskumfoss i 2015-sesongen (kumulativ)

Sjølaksefisket

Totalt ble det fisket 41,5 tonn laks og 1300 kg sjøaure på kilenøter i Namdal. Dette er en liten nedgang fra fjoråret (3 tonn mindre). Namsos er landets viktigste kilenotkommune med ca 28 tonn, tett fulgt av Alta kommune. I Namdalseid kommune er fangstene 5,5 tonn (11 t i 2015). 54 fiskere leverte fangstoppgave i 2016, 15 flere enn året før. Snittfangst pr fisker er ca 770 kg.

Snorre og Svenn Kaldahl røkter kilenot. Foto: Anton Rikstad

Kilenotfiske 2016

- Namsos 31 fiskere – 28 t laks, snitt 903 kg
- N.eid 9 fiskere - 5,5 t laks - snitt 611 kg
- Vikna 5 fiskere - 4 t laks - snitt 800 kg
- Fosnes 5 fiskere - 2,6 t laks - snitt 520 kg
- Nærøy/Flatanger 4 fiskere – 1,6 t laks - snitt 400 kg

- Totalt 54 fiskere (39) 41,6 t (44,5) 770 kg
- Sjøaure 1303 kg (1210 kg)

(Tall for 2015 i parentes)

Fiskesesongen i Namsenvassdraget 2016

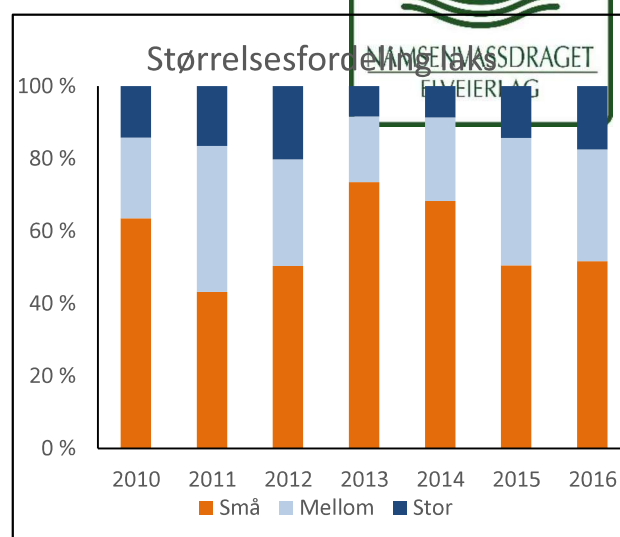
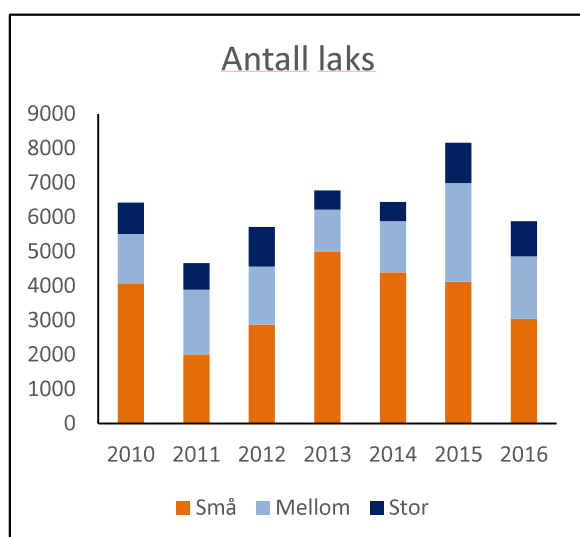
V/ Karina Moe, daglig leder i Namsenvassdraget Elveierlag

Fangst

Det er registrert totalt i underkant av 6000 laks på laksebørsen for Namsenvassdraget i sesongen 2016 (se tabell). Fangsten veide til sammen litt over 22 tonn, noe som gir en gjennomsnittsvekt på 3,8 kilo. Antall fangster i 2016 ligger akkurat på gjennomsnittet for de 10 siste årene. Størrelsesfordelingen i 2016 er veldig lik fordelingen i 2015 (se figur).

Tabell: Fangster av laks fordelt på størrelsesgrupper i årene 2014-2016.

År	Smålags (<3kg)		Mellomlags (3-7 kg)		Storlags (>7kg)		Totalt		Gjennomsnittsvikt
	Antall	Kilo	Antall	Kilo	Antall	Kilo	Antall	Kilo	
2014	4397	6668	1488	6284	557	5252	6442	18203	2,8
2015	4123	6223	2872	14062	1167	10012	8162	22297	2,7
2016	3063	3952	1819	8977	1040	9333	5922	22262	3,8

Figur: Antall laks fordelt på størrelsesgrupper i årene 2010-2016.

Det har vært en oppgang i fangstene av sjøaure i 2016 (se tabell). Kvote for sjøørret har i 2016 vært 2 stk./døgn/fisker som det har vært siden sesongen 2014.

Tabell: Antall fangster av sjøørret i årene 2014-2016.

År	Antall	Kilo	Gjennomsnittsvikt
2014	878	782	0,9
2015	1188	1192	1,0
2016	1933	1762	0,9

Gjenutsetningsprosenten på laks, 4 prosent, er omtrent den samme som de siste årene (se tabell). Gjennomsnittsvekten på utsatt laks er derimot høyere i 2016 enn de to foregående

årene. Den er også større enn gjennomsnittsvekten på totalfangsten. Gjenutsettingsprosenten på sjøørret har steget vesentlig fra 2015.

Tabell: Andel gjenutsatt laks og sjøørret i åren 2014-2016.

År	Laks		Sjøørret	
	Andel (%)	Gjennomsn.vekt	Andel (%)	Gjennomsn.vekt
2014	3,74 %	2,3	11,28	0,59
2015	3,09 %	3,1	7,8	0,77
2016	4,14 %	4,2	13,80 %	0,75

Overvåkingsfiske

Elveierlaget har samarbeidet med Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) om å organisere og gjennomføre årets overvåkingsfiske. Det ordinære overvåkingsfisket gikk i perioden 10.-30.september på følgende seks stasjoner:

- Lilleøen-Nedre Vibstad.
- Bjøra
- Foss/Melhus-Foss/Engstad
- Jørem-Østduun
- Moum/Heggum
- Nedre Fiskumfoss-Tørrisdal

Det ble tatt skjellprøver av all fangst. All villfisk ble sluppet ut igjen og rømt oppdrettsfisk ble slått i hjel og sendt til NINA for analyser.

Det er en enorm dugnadsinnsats som blir lagt ned hvert år for å gjennomføre overvåkingsfisket! Rapporten med resultatene fra fisket kommer en gang etter jul.

Utfisking av rømt oppdrettsfisk

Namsenvassdraget ble av oppdrettsnæringens sammenslutning for utfisking av rømt oppdrettsfisk (OURO) plukket ut til en av vassdragene hvor det i år skulle settes inn tiltak for å ta ut rømt oppdrettsfisk. Ferskvannsbiologen hadde oppdraget i Namsen. Planen var å gjennomføre en drivtelling på noen strekninger, og det skulle samtidig gjøres forsøk på å ta ut oppdrett med harpun. Etter drivtellingen skulle det fiskes målrettet etter oppdrett med stang i områder hvor de så ansamlinger med oppdrett på tellingen.

På grunn av dårlig sikt i vannet var det ikke mulig å gjennomføre drivtellingen før 24.-25.oktober. Elveierlaget fisket på Ferskvannsbiologen sin fisketillatelse 1.-10.oktober på de samme stasjonene som på det ordinære overvåkingsfisket. Fisket ble avsluttet 10.oktober for å ikke forstyrre villfisken like før og under gytingen.

Den endelige rapporten med resultater fra OURO-prosjektet kommer etter jul.

Figur 1: Drivtelling nedenfor Fiskumfoss. Foto: Karina Moe.

Gytegroptelling

Etter drivtellingen tok elveierlaget og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag initiativ til å få gjennomført en gytegroptelling fra helikopter. Det ble talt gytegroper på strekningen Nedre Fiskumfoss-Skottleiken bru 4. november. Tor Heggberget (NINA) og Jon Håvard Haukland telte groper. Jan Arild Landstad og Tor Jørgen Heggum (begge fra elveierlaget) var med som kjentmenn.

I notatet fra NINA fra gytegroptellingen konkluderes det med at «På grunnlag av årets gytere registreringer, og de tidligere undersøkelser som er gjort i Namsen, konkluderes det så langt med at gytesesongen i 2016 representerer et normalår, noe som representerer at gytebestandsmålet sannsynligvis er nådd på samme måte som tidligere år».

Andre overvåkingsundersøkelser

Som de siste årene har NINA også i 2016 overvåket lakseinnsiget i Namsfjorden. Elveierlaget har utført en yngel- og ungfiskundersøkelse på 25 stasjoner fordelt på hele vassdraget.

Figur 2: Fra gytegroptellingen. Samløp Namsen og Sanddøla. Foto: Tor Jørgen Heggum.

Reparasjon av fisketrappa i Tømmeråsfoss.

Namsenvassdraget Elveierlag (NE) har tatt på seg koordineringen av prosjektet med å istandsette fisketrappa i Tømmeråsfoss etter at en unormal stor flom i oktober i 2015 førte til at deler av trappa ble fylt med grus og det var større skader på betongen flere steder. Derfor søkte vi Miljødirektoratet om tilskudd til istandsette trappa slik at den kunne åpnes igjen til sesongen 2016. NE fikk innvilget søknaden, og jobben med å restaurere trappa ble startet våren 2016. Mye er gjort, men det er noen tiltak som må gjøres i 2017.

Våren 2016 ble store mengder grus og stein er fjernet fra de øvre og midtre delene av trappa. Et hull i vegg/tak i nedre deler av trappa er reparert. Noen av tersklene inni trappa er også reparert. Trappa var klar til åpning i juni. Se for øvrig bilder fra vinterens og vårens reparasjoner (alle bilder tatt av Alfred Skogmo):

Fjerning av grusmasser ved innløpet til trappa.

Grus ut av trappa.

Den 70 meter lange røret øverst i trappa før og etter grusfjerning.

Foto: Ferskvannsbiologen

Drivtelling av gytelaks (snorkling) ble foretatt på utvalgte strekninger av Namsenvassdraget 24. og 25. oktober 2016, strekningene utgjorde ca 20% av hovedelva. Tellingene ble foretatt av 5 snorklere fra Skandinavisk naturovervåking og Ferskvannsbiologen. Vassføringa var mellom 53-63 m³/s og sikten var 8-10 meter. Totalt ble det observert 851 gytelaks, hvorav 18 var oppdrett. Nedenfor vises kart over sonene nedstrøms Fiskumfoss.

Kilde: Ferskvannsbiologen

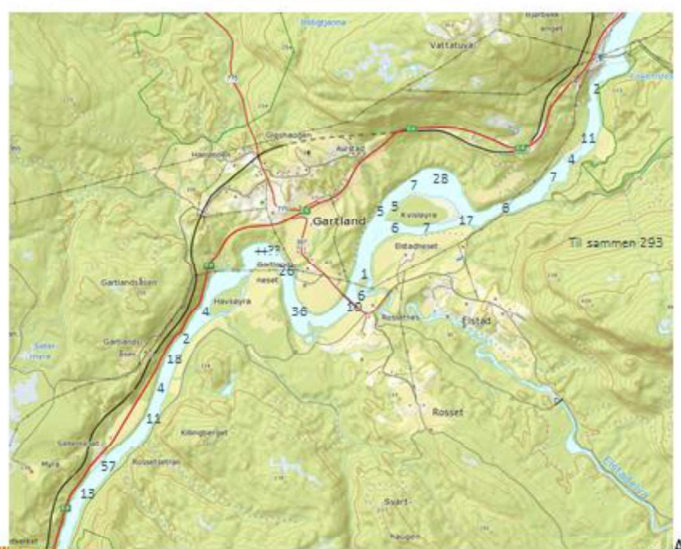
		Laks									
		Små		Mellom		Stor			TOTALT	Oppdrett	
Sone	Strekning	F	M	F	M	F	M			F	M
1	1	7	31	44	27	38	31	✓	178	2	2
2	1	11	36	41	23	27	15	✓	153	1	1
3	1	4	19	15	7	11	6	✓	62	1	0
4	1	6	22	20	10	25	9	✓	92	2	0
5	1	4	6	9	5	7	10	✓	41	2	1

Gytegropregistrering med helikopter

Gytereregistrering med helikopter ble gjennomført 4. november 2016 med mannskap fra NINA og Namsenvassdragets elveierlag (NE) og samfinansiert av NE og Fylkesmannen. Gytegroper framstår fra lufta som kjegleformete lyse felter på 1-3 meters lengde. Grunnen til at dette kan observeres fra lufta er at laksehoene graver ei grop og snur mose/algebelagte steiner, slik at den lyse ubegrodde del av steinene blir synlig. Bildet nedenfor viser eksempel på gytefelt fotografert fra lufta. Foto: NINA

Til sammen ble det registrert 736 gytegroper i Namsen på strekningen Jørem – Nedre Fiskumfoss. Viktige gyteområder er Bergsmelan og spesielt området Buneset og oppover til Kvisløyra. Dersom en antar kjønnsfordeling 1:1 så kan en regne med minimum 1500 laks på strekningen Jørem- Nedre Fiskumfoss. Sammenlignes resultatene fra 2012 med det som ble registrert i 2016, så viser dette at de viktigste områdene med betydelig gyteaktivitet ble registrert på de samme strekninger både i 2012 og 2016. Det at registreringene i 2016 sammenfaller godt med tidligere resultater, styrker konklusjonen om at gytesesongen i 2016 representerer et normalår i Namsen.

Kart over gytegroper i sonene nedstrøms Nedre Fiskumfoss med antall påtegnet.
Kilde: NINA-notat fra Tor Heggberget av 13/12-2016.

Noen ord fra naturveiledervikaren

Kunnskapssenter for laks og vannmiljø (KLV) har siden 2010 hatt et samarbeid med naturveileder – villaks i Statens naturoppsyn (SNO) Kjersti Hanssen. Sammen har vi gjennomført flere prosjekter knyttet til formidling om villaks og sammenhengene i naturen. Her kan nevnes utarbeidelse av elevheftet «Hvem bor i elva di?» og informasjonsmateriale om namsblanken, utlegging av geocacher med informasjon og historier knyttet til villaksen og Namsenvassdraget og gjennomføring av mange utedager med tilrettelagte opplegg for skoleklasser ved skolenes nærbekker. Vi har også vært med å arrangere kurs for lærere som ønsker å ta i bruk bekken som pedagogisk ressurs.

Rundt påsketider fikk Naturveileder- villaks Kjersti Hanssen ei lita jente og jeg fikk anledning til å være hennes vikar i 7 måneder. Dette ble en utrolig givende tid med mange besøk i skoler og barnehager. Det som slår meg er at det finnes utrolige mange nysgjerrige og interesserte barn som lett lar seg begeistre over villaksens spennende livssyklus og livet i bekken hvis de blir gitt anledningen. Jeg vil derfor påstå at naturveiledning med villaksen i fokus er viktig, selv om effekten av arbeidet ikke lar seg måle her og nå. Klarer man imidlertid å vekke interessen og omsorgen for villaksen hos barn og unge vil vi sannsynligvis kunne se resultater på sikt. Barn og unge er tross alt framtidens forvaltere, politikere og næringslivaktører. Nå er Kjersti tilbake fra permisjon og vi i KLV ser fram til flere utedager med ivrige barn og villaks på programmet i året som kommer.

Med laksehilsen fra Tone Løvold

Foto: Tone Løvold.

Utedager med store og små. «Tenk at villaksen kan være såååå liten.....»

← → http://redir.opoint.com/?key=4kg6rdhtfgD6RIZzbJf redir.opoint.com

Marker trefford Marker artikkel Nedton annet Zoom inn Vis dobbeltside

Opint

Hattfjelldaling fikk uventet napp

Sjelden fisk i Namsen

Jan Asle Steinbakken ble mildt sagt overrasket da han så hva han hadde fått på kroken.

- Det er vel større sjanser for å vinne i Vikinglotto, sier han.

FRØDE ANDRESEN
tips@namdalsavisa.no
751 13 600

(NAMDALSAVISA): Lørdag var fiskeentusiasten Jan Asle Steinbakken fra Hattfjelldal på fisketur på Sellægghylla. Steinbakken hadde håpet å få laks, men det var noe helt annet han fikk på kroken den dagen.

- Jeg trodde jo at jeg hadde fått en laks, men når vi høvet den inn skjønte vi ikke helt hva det var. Så søkte litt på nettet, og kom fram til at det var en havabbor, sier han til NA.

Begynte å le

- Når vi skjønte hva det var, begynte alle å flire. Det er jo helt utrolig, sier han lattermildt.

Nordlendingen er glad i å fiske og bruker å komme til Overhalla for å fiske et par ganger i året, men noe slikt har

han aldri fått på kroken før.

- Det er det mest uventa jeg noen gang har fått på stanga. Jeg burde vel ha tippet Vikinglotto, for det er vel større sjanser for å vinne der, sier han.

Daglig leder i Kunnskapssenter for laks- og vannmiljø, Frøde Staldvik, er enig i at det er overraskende å få den type fisk der.

- Det må være sjeldent, jeg vet den har blitt fanget i Oslofjorden, men ikke der, sier han.

God matfisk?

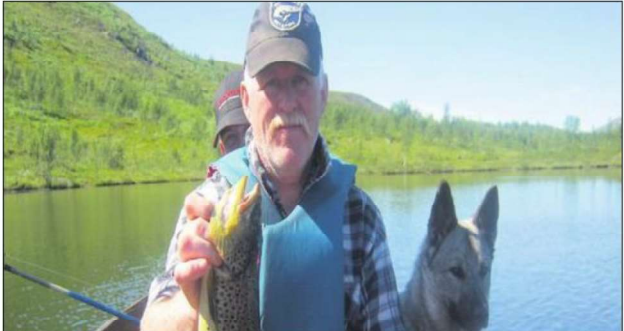
Staldvik tror kanskje klimaet kan være grunnen til at havabboren dukket opp i Overhalla.

- Den kan ha trukket nordover på grunn av klimaendringene. Sjansene for at den dukker opp der igjen er ikke store, men når den først er observert, blir sjansen større, forklarer han.

Men ifølge Staldvik så skal ikke Steinbakken være skuffet over fangsten.

- Det sies at den er en god matfisk, men om den kan måle seg med Namsen-laksen vet jeg ikke.

Steinbakken visste ikke helt hva han skulle gjøre med fis-

OVERRASKET: Jan Asle Steinbakken trodde han hadde en stor laks på kroken da han var i Namsen på fisketur. Resultatet ble derimot ikke som han hadde forventet.

FOTO: PRIVAT

FANGSTEN: I stedet for laks var det en havabbor som bet på kroken til Steinbakken.

ken, så han fikk ikke smakt den før han reiste nordover igjen.

- Vi bestemte oss for å fryse den ned hel i fryseren til grunneløren, sier Steinbakken som for øvrig kunne informere om at han fikk ti laks på fisketuren.

Bt BYGGtorget 200,5 x 206,2 mm

Malingsklare veggplater

Faksimile fra Namdalsavisa.

Følgende 15 fiskearter er så langt registrert i Namsenvassdraget:

- Laks (inkl namsblank)
- Aure (inkl sjøaure)
- Røye
- Trepigget stingsild
- Ål
- Skrubbe (flyndre)
- Lake
- Havabbor
- Havniøye
- Ørekyte
- Kanadarøye (Limingen)
- Kvittfinnet ferskvannsulke (Tunnsjøen)
- Karuss (Vekteren)
- Pukkellaks
- Regnbueaure